

Niet beregenen droogtegevoelig grasland kost geld

Tj. Boxem (PR) B. Philipsen (Cranendonck)

Het onderzoek op het proefbedrijf Cranendonck heeft zich de laatste jaren vooral gericht op het ontwikkelen van een methode van veehouden zonder beregening. Daarbij heeft naast mais ook luzerne als voedergewas een belangrijke rol gespeeld. Echter, omdat luzerne niet beweidbaar is zal er bij een dergelijke opzet altijd een (beperkte) oppervlakte grasland overblijven. In de zomer van 1993 t/m 1995 is op Cranendonck gekeken naar mogelijkheden om zonder beregening het overgebleven grasland nog zo goed mogelijk te benutten.

Zeer beperkte weidegang

Het systeem met zeer beperkte weidegang omvatte een groep van gemiddeld 34 koeien op 5 percelen van elk 0,8 ha (8 à 9 koeien per ha). Daarmee was de oppervlakte grasland slechts ca. 30% van de totale bedrijfsoppervlakte. De koeien werden iedere 7 dagen omgeweid en hadden per dag 4 à 6 uur toegang tot de weide en konden op stal altijd onbeperkt ruwvoer opnemen. Om extra beweidingsverliezen te voorkomen werd, indien mogelijk, bij lichte snedes (1500 kg ds per ha) ingeschaard. Om grondwaterbelasting tegen te gaan werd niet meer dan 150 kg zuivere stikstof per ha gegeven. Alle drie de jaren kenmerkten zich door extreem droge perioden met als gevolg grote vochttekorten. In deze perioden was van grasgroei dan ook niet of nauwelijks sprake wat heel duidelijk tot uiting komt in figuur 1. Hier is als voorbeeld gegeven hoeveel in 1995 per week aan beschikbaar vocht aanwezig was en wat er gemiddeld per week aan gras is gegroeid. De pijlen geven aan hoe vaak, op basis van de vochtboekhouding, beregend had moeten worden (10 keer). In beide voorgaande jaren bedroeg dit aantal keren resp. 7 en 8. In alle drie jaren is een grasopname gemeten van

gemiddeld slechts ca. 2 kg droge stof per koe per dag. Inclusief de nog gepleegde voederwinning is een gemiddelde netto droge stofopbrengst gehaald van ca. 4500 kg per ha wat, vergeleken met een goede vochtvoorziening, neerkomt op een derving van ongeveer 4000 kg.

Beperkte weidegang

Naast het systeem van zeer beperkte weidegang is in 1994 en 1995 ook een groep van ca. 34 koeien gehouden op grasland met beperkte weidegang (8 à 12 uur per dag). Deze groep had 9 percelen grasland ter beschikking (4,5 à 5 koeien per ha) en werd gemiddeld om de 3 à 4 dagen omgeweid. Hier was de oppervlakte grasland ca. 50% van de totale bedrijfsoppervlakte. De stikstofbemesting bedroeg in 1994 ca. 275 kg per ha en in 1995 ca. 300 kg. Op stal werd uitsluitend bijgevoerd met snijmais en krachtvoer. De gemeten grasopname bedroeg gemiddeld over beide jaren ruim 4,5 kg droge stof per koe per dag. Inclusief voederwinning is met dit systeem een netto opbrengst gehaald van gemiddeld ruim 7000 kg droge stof per ha. Vergeleken met een systeem met een goede vochtvoorziening was bij het systeem van beperkte weidegang de opbrengstderving ruim 3000 kg droge stof per ha.

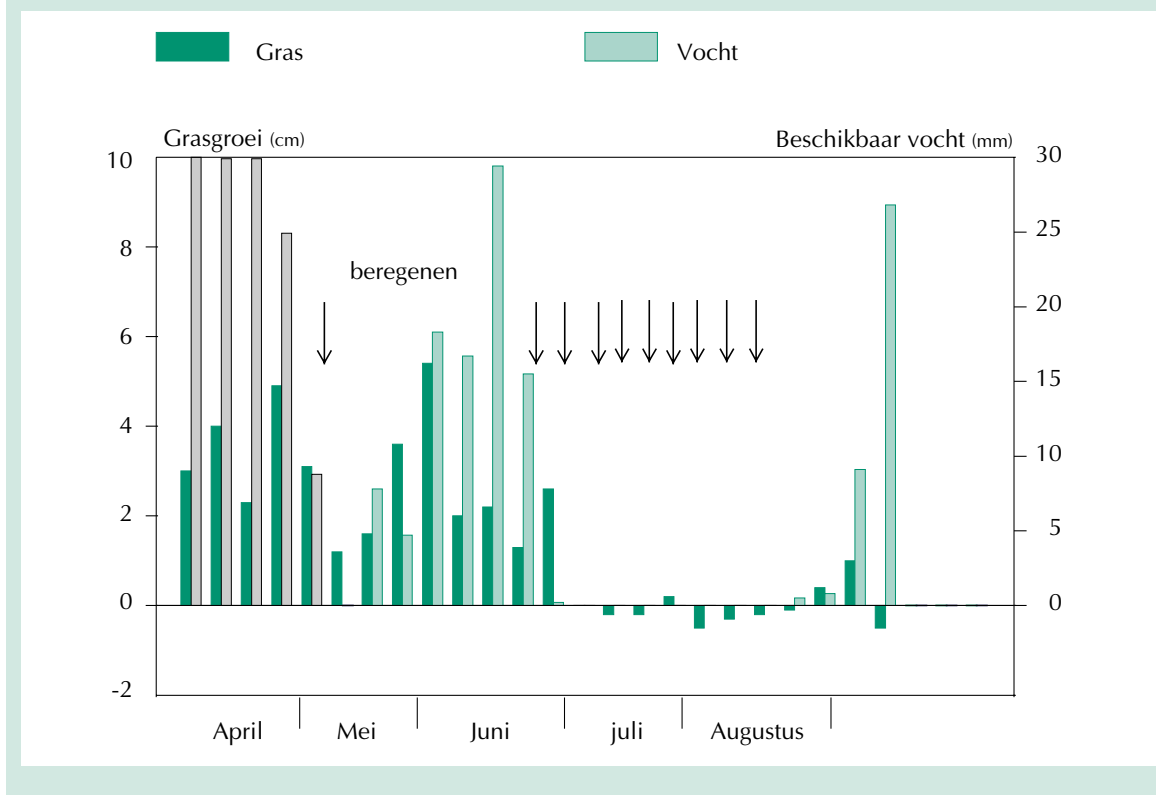
Blijvende schade mogelijk

In 1993 t/m 1995 is op Cranendonck duidelijk gebleken dat op droogte gevoelige zandgronden na ruim een week zonder water, de grasgroei zeer snel tot nul wordt gereduceerd (figuur 1). Lange droge perioden op dit soort gronden geven blijvende schade aan de grasmat, vooral bij intensieve beweiding. In september 1995 was de schade zo groot dat moest worden besloten tot herinzaai wat al gauw f 1000,- per ha kost. Door bij droogte snel en adequaat de rantsoenen aan te passen kan een negatieve invloed op de melkproductie beperkt worden. Economisch gezien is het systeem van zeer

Wil men op droogtegevoelige zandgronden bedrijfszeker boeren, dan is beregenen noodzakelijk.



Figuur 1 Gras en beschikbaar vocht (1995)



beperkte weidegang al erg duur omdat sowieso veel ruwvoer en krachtvoer bijgevoerd moet worden. In droge perioden produceert het nog aanwezige grasland, of dit nu 30 of 50% van de bedrijfsoppervlakte is, zonder beregening onvoldoende zodat nog meer ruw- en krachtvoer aangekocht moet worden. Ook van de toegediende stikstof komt in droge perioden zonder beregening niet of nauwelijks iets terecht, maar het belast wel het milieu.

Installatie zinvolle investering

Uit vroegere berekeningen bleek dat beregening op een gezinsbedrijf, gerekend over een langere

periode, gemiddeld niet rendabel is. Deze conclusie is veel te algemeen gesteld. De Cranendonckse ervaringen geven aan dat op droogtegevoelige zandgronden slechts een optimale grasopbrengst mogelijk is bij de gratie van beregening. Wil men op deze grond bedrijfszeker kunnen boeren dan is een beregeningsinstallatie een zinvolle investering. Reeds bij een droogteschade van 3000 kg droge stof per ha grasland mag het aan te kopen ruwvoer niet meer kosten dan 20 cent per kg ds. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat vaste en variabele kosten van beregening ca. f 600,- per ha bedragen zonder meerekening van arbeid. 